

**GRANTOVÝ FOND VYSOKÉ ŠKOLY EKONOMIE
A MANAGEMENTU**

VÝROČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2006

ČERVEN 2007

NÁRODNÍHO ODBOJE 17, 400 03 ÚSTÍ NAD LABEM

Obsah:

1. Úvod
2. Orgány GF VŠEM a jejich personální složení
3. Činnost GF VŠEM
4. Finanční hospodaření GF VŠEM v roce 2006
5. Závěr

1. Úvod

Tento dokument je zpracován ve smyslu ustanovení zákona o obecně prospěšných společnostech č. 248/1995 Sb. Dokument hodnotí činnost Grantového fondu Vysoké školy ekonomie a managementu, o.p.s. (dále GF VŠEM) za kalendářní období od ledna 2006 do prosince 2006.

1.1. Základní ustanovení

Zápis do Rejstříku obecně prospěšných společností je k datu 16. července 2003. GF VŠEM byl založen s vědomím významu výzkumné činnosti pro rozvoj vzdělávacích aktivit na mezinárodně srovnatelné odborné úrovni. Ve své činnosti vychází z úlohy výzkumu při posilování růstového potenciálu a konkurenceschopnosti národní ekonomiky. GF VŠEM působí jako výzkumné pracoviště **Vysoké školy ekonomie a managementu**. Výzkumnou činnost GF VŠEM zajišťuje **Centrum ekonomických studií VŠEM**.

Pracoviště Praha, Náměstí I. P. Pavlova 3, 120 00 Praha 2. Organizační zázemí GF VŠEM a místo působení Centra ekonomických studií VŠEM. **Pracoviště Ústí nad Labem**, Národního odboje 17, 400 03 Ústí nad Labem. Sídlo GF VŠEM.

2. Orgány GF VŠEM a jejich personální složení

Statutárním orgánem GF VŠEM je správní rada v čele s předsedou správní rady. **Kontrolním orgánem** GF VŠEM je dozorčí rada v čele s předsedou dozorčí rady. Správní a Dozorčí rada GF VŠEM posuzují a schvalují programové dokumenty a základní předpisy pro chod GF VŠEM a rozhodují o přidělování prostředků GF VŠEM na konkrétní projekty. Běžný chod GF VŠEM a formulaci a realizaci jeho rozvojové koncepce zajišťuje **ředitel**. Tuto funkci zastává Doc. Ing. Anna Kadeřábková, Ph.D. **Poradním orgánem ředitele** je vědecká rada.

2.1. Správní rada GF VŠEM

Ing. Martin Kupka, CSc. – předseda Správní rady
Doc. Ing. Lubomír Lízal, PhD.
Prof. Ing. Michal Mejstřík, CSc.

2.2. Dozorčí rada GF VŠEM

Prof. Ing. Jaromír Veber, CSc. – předseda Dozorčí rady
Ing. Petr Roubíček
JUDr. Rostislav Sochor

3. Činnost GF VŠEM

Základní činností GF VŠEM je zejména získávání finančních prostředků a jejich poskytování vybraným výzkumným, vědeckým, informačním a publikačním projektům, organizace oponentních řízení na vybrané projekty, publikace výsledků projektů řešených s grantovou podporou GF VŠEM. Dále zajišťuje obecně prospěšné služby, především výzkumnou, vzdělávací a lektorskou činnost v oblasti společenských věd. Realizaci výzkumných aktivit GF VŠEM zajišťuje pracoviště Centrum ekonomických studií VŠEM (CES VŠEM), jehož ředitelkou je Doc. Ing. Anna Kadeřábková, Ph.D.

Během roku 2006 řešil výzkumný tým GF VŠEM dva dlouhodobé výzkumné projekty – Centrum výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky (financovaný MŠMT) a Růstová výkonnost a kvalitativní konkurenceschopnost české ekonomiky (financovaný GAČR). Byla publikována řada odborných výstupů, vznikly fokusní skupiny pro diskusi výzkumného zaměření a byla akreditována a zahájena výuka nového magisterského programu VŠEM.

3.1 Centrum výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky

V roce 2006 pokračovalo řešení projektu CVKS (program Výzkumná centra Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, 1M0524), jehož je GF VŠEM spolupříjemcem. Práce v roce 2006 byly rozděleny do (časově odlišených) dvou fází, které byly vymezeny knižní publikací klíčového výstupu Ročenky konkurenceschopnosti České republiky 2005. Po dohodě s pracovištěm spolupříjemce NVF zajišťuje CES tři ze čtyř částí Ročenky, a to Růst, stabilita a konvergence, Institucionální kvalita a podnikatelské prostředí, Inovace a konkurenceschopnost (včetně tématu Informační společnost). První fáze zahrnovala přípravu textů do publikace a to na základě working paperů a dalších dílčích výstupů vytvořených v roce 2005 a oponovaných, dopracovávaných a aktualizovaných v první polovině roku 2006. Ve druhé fázi probíhaly práce na přípravě podkladů pro další vydání Ročenky v roce 2007. Použité metody vlastní výzkumné práce kombinují sekundární analýzu s využitím aktuálních zejména zahraničních zdrojů ve sledovaných oblastech, s primární analýzou na základě vlastních dílčích terénních šetření. S využitím vlastních kvantitativních metod jsou ve výstupech rovněž využívány zdrojové databáze Eurostatu, ČSU, Světové banky, EBRD, ILO, CSPP a EFWC. Výstupy jsou průběžně hodnoceny sítí vnějších expertů v jednotlivých oblastech, kteří jsou členy tzv. fokusních skupin (byly zorganizovány za tímto účelem vedle individuálních konzultací čtyři workshopy). CES dále vytvořilo samostatnou odbornou sekci v rámci ČSE pod názvem Růst a konkurenceschopnost. Vedle klíčového kolektivního výstupu Ročenky publikoval CES celkem 135 dílčích publikovaných výstupů ve formě článků v odborných periodících, working paperů, pracovních sešitů, 24 vydání vlastního informačního bulletinu pro širší odbornou veřejnost. Dále byla publikována anglická verze Ročenky pro šíření informací o výzkumu v mezinárodních odborných kruzích a jako východisko pro zapojení do významných nadnárodních projektů. Pracovníci CES přednesli 56 prezentací na konferencích a seminářích z toho 20 zahraničních. Vedle dílčích vystoupení proběhly tři rozsáhlejší prezentace výsledků výzkumu s výrazným institucionálním podílem CES: společně s EÚ SAV bilaterální konference pro české a slovenské experty, s ČSE série čtyř seminářů pro širší ekonomickou veřejnost a prezentace všech pracovníků CES na výroční konferenci ČSE. Výsledky výzkumu byly využity i pro expertní aktivity ve formě přípravy podkladů, prezentací nebo zastupování ČR na jednáních pracovních skupin, zejména Evropské komise, MF ČR, MŠMT ČR, SEI, Senátu PČR, ČSSI, EÚ SAV. Vedle spolupráce se specializovanými domácími a zahraničními odbornými pracovišti CES rozšiřuje databázi uživatelů výsledků svého výzkumu, a to jednak prostřednictvím průběžně aktualizovaných webových stránek, kde jsou všechny výstupy v elektronické podobě, jednak zasíláním elektronických verzí klíčových výstupů, včetně verze ročenky na CD-ROM. V současné době databáze uživatelů zahrnuje cca 5 700 subjektů z oblasti hospodářské politiky (výkonné i zákonodárné orgány), akademické sféry, podnikání a poradenství. CES zahájil výuku magisterského programu akreditovaného MŠMT v úzké návaznosti na řešený výzkumný projekt pod názvem Ekonomická analýza a konkurenční strategie. Byly zahájeny přípravy pro zapojení CES do 7. RP ve formě rozsáhlého mezinárodního srovnávacího projektu Hodnocení konkurenceschopnosti ve znalostní ekonomice za účasti partnerů z nových členských zemí EU.

Klíčová výzkumná témata

1. ALTERNATIVNÍ UKAZATELE EKONOMICKÉ VÝKONNOSTI (Vojtěch Spěváček, Růžena Vintrová, Václav Žďárek): Hodnocení růstové výkonnosti vychází prakticky pouze z vývoje ukazatele hrubého domácího produktu a na jeho základě se přijímají důležitá opatření hospodářské politiky. Tento ukazatel však nebere v úvahu některé procesy, které jsou v podmínkách české ekonomiky významné. Jde především o vliv vývoje cen v zahraničním obchodě (směnné relace) a odliv prvotních důchodů ze země v podobě mezd, reinvestovaných a repatriovaných zisků a úroků. Tyto vlivy je možné kvantifikovat pomocí ukazatelů reálného důchodu (reálný domácí důchod, reálný národní důchod, reálný disponibilní důchod). Revidovaný systém národních účtů (SNA 1993 a ESA 1995) tyto ukazatele do svého návrhu zahrnul a řada zemí včetně České republiky je postupně začala publikovat. Vzhledem k tomu, že jsou v praxi neznámé, začal mít výzkum v této oblasti praktické efekty v tom, že ČNB, MF a některá analytická pracoviště začala tyto ukazatele používat.

2. VLIV POPTÁVKY NA EKONOMICKÝ RŮST (Vojtěch Spěváček, Václav Žďárek): Změny na straně poptávky krátkodobě podmiňují ekonomický růst a zaznamenávají poměrně velké výkyvy. Analýza ekonomického růstu musí být proto prohloubena o hlubší poznání faktorů, které působí na změny ve vývoji základních složek poptávky (soukromá spotřeba, veřejná spotřeba, investice, vývozy a dovozy). Mezinárodní organizace jako je IMF, OECD a EU ve svých analýzách a prognózách kladou stále větší důraz na objasnění faktorů působících na vývoj poptávky. Aktivita v této oblasti vycházející z národního účetnictví, vedla k vypracování ucelené metodiky analýzy vlivu poptávky na ekonomický růst a objasnila některé významné zlomy, které nastaly v české ekonomice v posledních letech.

3. MAKROEKONOMICKÁ STABILITA (Vojtěch Spěváček, Václav Žďárek): Makroekonomická nerovnováha představuje vážný problém řady zemí včetně České republiky. Její kvantifikace včetně objasnění základních příčin je však obtížná. Protože jde o globální jev, který může významně ovlivnit vývoj světové ekonomiky, uznávané mezinárodní organizace se této hrozbě intenzivně věnují. Aktivita se opírala o analytické možnosti, které v této oblasti poskytuje systém národních účtů a které nejsou dostatečně známé a využívané. Jde především o makroekonomické identity, které vyjadřují základní vztahy v národním hospodářství. S jejich využitím se zpracovala metodologie zkoumání makroekonomické rovnováhy vycházející zejména z mezery mezi národními úsporami a domácími investicemi, která se projevuje v deficitu běžného účtu platební bilance.

4. VÝZKUM FAKTORŮ REÁLNÉ KONVERGENCE EKONOMIKY ČR (Růžena Vintrová, Václav Žďárek): Byla prostudována metodika mezinárodních srovnávacích projektů (European Comparison Project, ECP) a metody propočtu parity kupní síly a parity kupního standardu (PPS), používané mezinárodními institucemi (OECD a EUROSTAT). Na základě těchto poznatků se zkoumal vývoj mezinárodní ekonomické pozice ČR v rámci zemí EU-25 i OECD, zejména relace v HDP na obyvatele v PPS a v I\$, faktory divergence v 90. letech a urychlené konvergence v současné dekádě. Ukazatel vývoje HDP na obyvatele v běžných PPS byl rozložen na vliv předstihu v tempech růstu v domácích stálých cenách (změny "objemu") a vliv kvalitativních faktorů. Na základě prvního faktoru byla odvozena hypotetická ekonomická úroveň, které by bylo dosaženo, pokud by nepůsobily jiné faktory. Rozdílem do celku byl zjištěn vliv "ostatních" faktorů v jednotlivých zemích EU-5 a EU-8. Pro přesný rozklad byl zkonstruován specifický originální vzorec.

5. VÝZKUM VLIVU ZMĚN SMĚNNÝCH RELACÍ NA POSTUP REÁLNÉ KONVERGENCE (Růžena Vintrová, Václav Žďárek): Zkoumal se vývoj změn směnných relací (T/T, terms of trade) v jednotlivých zemích v delší časové řadě a jejich odraz na urychlování, resp. zpomalování postupu reálné konvergence. Jelikož běžně používaný ukazatel vývoje HDP v domácích cenách plně nevystihuje rychlost reálné konvergence, zkoumaly se též alternativní ukazatele, zejména reálný hrubý domácí důchod, zahrnující vliv T/T. Za země, které tento ukazatel běžně nepublikují, byl originálně propočten na základě vzorce z ESA 95 a podkladů z národních účtů, publikovaných EUROSTATem. Zkoumaly se rozdíly výsledků těchto nově konstruovaných ukazatelů ve srovnání s tradičními ukazateli HDP a rozdíly postupu podle metodiky ESA 95 a metodiky, navržené švýcarským autorem U. Kohli.

6. VÝZKUM SOUVISLOSTÍ REÁLNÉ A NOMINÁLNÍ KONVERGENCE (Růžena Vintrová, Václav Žďárek): Výzkum souvislostí reálné a nominální konvergence Byla provedena regresní analýza závislosti cenové a mzdové úrovně na ekonomické úrovni a analyzovaly se příčiny jejich velké odchylky v ČR směrem dolů. Zkoumaly se důsledky na vývoj jednotkových pracovních nákladů a cenové konkurenční schopnosti v jednotlivých zemích EU-8. Analyzoval se vývoj nominálního a reálného měnového kurzu a vývoj koeficientu ERDI v souvislosti s rozdílnými podmínkami pro přechod na společnou měnu v jednotlivých zemích. Na základě srovnatelných údajů, které jsou v databázi EUROSTATu, byly zjištěny aktuální výsledky české ekonomiky v reálné (úroveň HDP v PPS per capita) a nominální konvergenci (úroveň srovnatelné cenové úrovně, koeficientu ERDI) a minulé trajektorie vývoje. Ty byly následně komparovány s ostatními zeměmi EU-10 a vybranými státy EU-25 regresní analýzou na úrovni celé ekonomiky. Byla identifikována možná problematická místa, která by mohla restringovat proces konvergence české ekonomiky v příštích letech, kdy je připravováno přijetí společné evropské měny.

7. ANALÝZA FAKTORŮ RŮSTOVÉ VÝKONNOSTI S DŮRAZEM NA VÝZNAM PZI (Mojmír Hájek, Eva Zamrazilová, Václav Žďárek): Byl analyzován dílčí aspekt růstové výkonnosti, který je spojen s vývojem nabídkové strany ekonomiky, a to v souvislosti s pokračujícím přílivem přímých zahraničních investic (PZI) do české ekonomiky. Velmi aktuální problémy souvisí se samotným způsobem zachycení PZI v národní ekonomice, sledování toků PZI mezi ekonomikami v globalizovaném prostředí, které nyní stále ještě řešeny mezinárodními organizacemi OCED, IMF, EUROSTATem. Tyto investice jsou spojeny s řadou diverzifikovaných dopadů na hostitelskou ekonomiku. Jeden z aspektů je nedostatečné zapojení do produkčního řetězce, spillover efekty, resp. nebezpečí vzniku duální ekonomiky. Získané údaje byly hodnoceny a verifikovány ve vztahu k teoretickým postulátům a konceptům prezentovaným na mezinárodních konferencích a v odborných časopisech. V řadě případů se ukazují odlišné empirické výsledky v české ekonomice oproti teoretickým (modelovým) schémátům. Vybrané souvislosti (dopad na trh práce, vliv na platební bilanci, rostoucí podíl podniků pod zahraniční kontrolou v domácí ekonomice).

8. INSTITUCIONÁLNÍ PODMÍNKY, BYROKRACIE, REGULACE (Milan Žák, Lenka Gregorová): Stěžejním výsledkem této aktivity je teoretické ukotvení aplikačních přístupů používaných při analýze institucionální kvality, jejího hodnocení a měření. Za další využití teoretické postuláty je možno považovat orientaci na komparativní institucionální ekonomie, přijetí a testování závěrů o čtyřech modelech kapitalistické společnosti v evropském kontextu a sledování dynamiky institucionálních změn v této optice a poznání o nutnosti využití moderních přístupů k prezentaci výsledků výzkumu formou statistických a matematickým popisů zkoumaných skutečností. V současné době jsou zpracovány databáze zdrojů celkové institucionální kvality, databáze kontroly korupce a databáze regulační kvality. Byl zkonstruován, spočítán a publikován Souhrnný index institucionální kvality a součástí výstupu za rok 2006 je i Index regulační kvality CES.

9. KVALITA PODMÍNEK PODNIKÁNÍ V ČR V MEZINÁRODNÍM SROVNÁNÍ (Václav Šmejkal, Anna Kadeřábková): S pomocí dalších zdrojů (odborných publikací a statí, plných znění zákonů, stanovisek podnikatelských organizací, převzatých výsledků anket, zahraničních právních úprav) a také vlastním dotazníkovým průzkumem byla obohacena data Světové banky a konfrontována s názory domácí podnikatelské veřejnosti. Po důkladné analýze výsledků a metodiky Světové banky v rámci projektu Doing Business byly prostudovány platné a připravované zákonné úpravy klíčových oblastí regulace podnikání (obchodní zákoník, zákoník práce, zákon o konkursu a vyrovnání, stavební zákon atd.), odborná a zájmová stanoviska k těmto právním úpravám (komentářové publikace, stanoviska podnikatelských organizací) a nejlepší zahraniční praxe. Vyhodnoceny byly převzaté výsledky průzkumů kvality podnikatelského prostředí v ČR z domácích i zahraničních zdrojů (zejména Hospodářská komora ČR, sdružení Střední podnikatelský stav, Světové ekonomické fórum). Paralelně byl připraven a ve spolupráci s vybranými podnikatelskými organizacemi proveden anketový průzkum mezi domácími podnikateli.

10. KONKURENČNÍ VÝHODA ČESKÉ EKONOMIKY (Anna Kadeřábková): Aplikovány jsou alternativní metody hodnocení konkurenční výhody podle kvalitativně založených kritérií, zejména technologické náročnosti a náročnosti kvalifikací. Odlišena jsou hlediska hodnocení podle standardních odvětvových klasifikací a podle specifických kritérií uvažujících skutečně dosahovanou kvalitativní náročnost. Srovnání jsou prováděny vůči členským zemím Evropské unie a s využitím databází obchodu COMEXT a OECD. Metodou srovnání je matice a diamant konkurenční výhody odlišující čtyři pilíře hodnocení: kvalitu výrobních technologií, fragmentace produkčního řetězce, intenzitu interakcí a vazeb a kvalitu prostředí. Každý pilíř je dále členěn na čtyři dílčí ukazatele s odlišením významnosti podle úrovně kvalitativního rozvoje. Hlediska matice a diamantu konkurenční výhody jsou doplněna dalšími daty dokreslujícími prováděné hodnocení. Zvláštní pozornost je věnována specifikům pozice skupin zemí EU (nové vs. staré členské země) podle úrovně rozvinutosti domácí znalostní základny, resp. závislosti na vnějších zdrojích znalostí oproti vlastní inovační kapacitě, a podle převažujících zdrojů konkurenceschopnosti nízkých nákladů vs. jedinečných procesů a produktů. Jsou vytvořeny základní metodické předpoklady pro hodnocení konkurenceschopnosti na regionální a odvětvové úrovni.

11. GLOBALIZACE EKONOMICKÝCH AKTIVIT (Anna Kadeřábková, Marek Rojíček): Pozice české ekonomiky je hodnocena se specifickým důrazem na význam fragmentace nadnárodního produkčního řetězce, to z hlediska významu zastoupení jeho kvalitativně odlišených segmentů. Pozornost je věnována postupnému oslabování výhody založené na levných vstupech v důsledku rostoucí cenové úrovně a posilování kurzu. Zkoumány jsou předpoklady a dosavadní výsledky posunu charakteristik konkurenční výhody České republiky v globalizovaném prostředí směrem ke kvalitativně náročnějším aktivitám, zejména v oblasti technologicky náročnějších odvětví zpracovatelského průmyslu a strategických služeb. Hodnocen je vývoj přitažlivosti České republiky pro kvalitativně náročnější zahraniční investice požadující nabídku specifických aktiv pro taková odvětví (na základě expertních šetření). Dalším kritériem hodnocení je kvantifikace významu zahraničních firem v aktivitách výzkumu a vývoje ČR na základě specifické extrakce dat o národním inovačním systému a identifikace předpokladů pro znalostní přelévání (technologický transfer) vůči domácím subjektům. Souvisejícím zkoumaným aspektem je kvalifikační náročnost dostupných lidských zdrojů

12. PŘEDPOKLADY A VÝSLEDKY INOVAČNÍCH AKTIVIT (Anna Kadeřábková, Karel Muller): Aplikovány jsou alternativní metody hodnocení inovačních aktivit v návaznosti na probíhající diskuse o nedostatečnosti dosud používaných přístupů vycházejících zejména z užšího pojetí inovačních aktivit ve vazbě na (vnitřní) výzkum a vývoj. Pozornost je zaměřena zejména na detailnější zpracování výsledků šetření podnikových inovací ze strukturálních aspektů, tj. odvětví, vlastnictví (domácí vs. zahraniční firmy), velikosti a vývozní výkonnosti. Další zaplňovanou znalostní mezerou je zejména téma netechnických inovací a inovací ve službách (především v koncepční a metodologické oblasti a v základním srovnání specifík inovačnosti tohoto sektoru se zpracovatelským průmyslem). Zcela nově byl aplikován přístup hodnocení inovačnosti ekonomických aktivit podle metodologie alternativních modelů učení/organizace práce s využitím databáze Evropské nadace pro výzkum pracovních podmínek. Do hodnocení byla zahrnuta hlediska národní a strukturální, přičemž byl zkoumán jejich význam pro podobu struktury modelů učení v jednotlivých zemích EU.

13. ODVĚTVOVÁ ANALÝZA (Marek Rojíček): V rámci odvětvové analýzy byly zkoumány charakteristiky jednotlivých sektorů a odvětví v národním hospodářství ve srovnání s ostatními sektory a odvětvími v rámci ČR a zemí EU-25. K tomuto účelu byly využity základní statistické ukazatele jako je hrubá přidaná hodnota, zaměstnanost a z nich byly odvozeny produktivita práce a jednotkové mzdové náklady jako indikátory konkurenceschopnosti. V analýze byly využity nástroje, jakými jsou příspěvky k růstu, rozklad přírůstků produktivity na strukturální a vnitroodvětvovou část (tzv. shift-share analýza) a ukazatele intenzity strukturálních změn. Rozklad přírůstků produktivity byl prováděn jak v čase, tj. vliv jednotlivých faktorů na přírůstek produktivity), tak byl využit i pro mezinárodní srovnání úrovně produktivity práce. Kromě standardního odvětvového členění byly zkoumány i seskupení aktivit podle technologické, resp. znalostní náročnosti. Zde byla využita metodika OECD pro členění aktivit podle technologické náročnosti v závislosti na podílu výdajů na výzkum a vývoj na obratu v jednotlivých odvětvích. Pro analýzu české ekonomiky byly využity I/O tabulky za ČR ve vybraných letech, z nichž byly odvozeny výše uvedené ukazatele. S využitím I/O tabulek za vybrané země EU za rok 2000 byly propočteny a porovnány multiplikátory produkce za jednotlivé země. I/O analýza byla také využita pro rozklad přírůstku produkce jednotlivých sektorů a odvětví na jednotlivé poptávkové vlivy.

14. ANALÝZA ZAHRANIČNÍHO OBCHODU (Marek Rojíček): Zahraniční obchod hraje klíčovou roli při posuzování konkurenceschopnosti české ekonomiky v rámci zemí EU i na globálním trhu. Základním nástrojem analýzy je srovnání geografické a teritoriální struktury zahraničního obchodu s cílem nalézt výrazné trendy v základní orientaci české ekonomiky. Dále se analýza zahraničního obchodu soustředila na výpočet a komparaci ukazatelů konkurenceschopnosti, mezi něž patří ukazatel odhalené komparativní výhody (RCA – Revealed Comparative Advantage), příspěvků k obchodní bilanci (CTB – Contribution to Trade Balance), Lloyd-Gruberův index intraodvětvového obchodu (IIT – Intra-industry Trade) a ukazatele podílu vývozu na produkci a penetrace dovozu. Z hlediska posuzování fáze hodnotového řetězce byl zkoumán podíl tzv. high-tech produktů na dovozu a vývozu zboží podle podrobné klasifikace Harmonizovaného systému (HS). V duchu Porterova vymezení zdrojů konkurenční výhody ekonomik byl zkoumán i podíl jednotlivých druhů zboží podle faktorové náročnosti na zahraničním obchodu (tj. pracovní, kapitálově nebo inovačně náročné produkty). V rámci odvětví zpracovatelského průmyslu byly využity matice dovozu a vývozu zboží v komoditně-

odvětvovém členění k výpočtu ukazatele dovozní náročnosti vývozu v jednotlivých odvětvích. Ten je významným indikátorem míry globalizace ekonomických aktivit.

15. ANALÝZA NÁRODNÍHO INOVAČNÍHO SYSTÉMU ČR V KONTEXTU RÁMCOVÝCH PODMÍNEK EU (Karel Muller, Anna Kadeřábková): Konceptní pohled čerpal z novějších přístupů k pojetí národního inovačního systému a k pojetí ekonomiky založené na vědě. Metodické otázky se týkaly zejména statistických šetření inovací a konstrukce souhrnných ukazatelů pro jednotlivé segmenty národního inovačního systému. Oba typy činností umožnily vytvořit předpoklady pro interpretaci výsledků srovnávací analýzy inovačních systémů členských zemí EU, které by braly v úvahu specifické vlivy institucionálního uspořádání jednotlivých zemí, zejména nových členských zemích, které stále procházejí obdobím výrazných institucionálních změn. Aktivita byla zahájena na počátku roku a vedla v průběhu roku ke zpracování srovnávacích analýz inovačního systému ČR v kontextu EU 25. Další pozornost byla věnována zejména vazbám mezi inovačním potenciálem podnikatelského sektoru a jeho vazbám k akademickému sektoru výzkumu a vzdělání i k mezinárodním zdrojům a vlivům. Řešení metodických přístupů bylo zaměřeno zejména na možnosti přesnějšího vyjádření organizační rozmanitosti podnikatelského sektoru, které se projevuje u inovujících firem. Metodické postupy byly orientovány na možnosti mezinárodní srovnávací analýzy tohoto tématu. Ve vlastní analýze se pozornost soustředila na hodnocení vstupů výzkumných aktivit podle rozsahu finančních a lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji a jejich strukturálních charakteristik, dále na specifické předpoklady inovační výkonnosti.

16. INFORMAČNÍ SPOLEČNOST (Josef Basl, Jan Pour): V rámci aktivity byly analyzovány především údaje EUROSTAT, OECD a WEF. Analýza se zaměřila především na tyto aspekty: úroveň a základní strukturu výdajů na ICT, rozvoj komunikací, rozsah užití internetu, využití širokopásmového internetu, využití služeb internetu pro osobní i obchodní účely, využití internetu v různých typech podniků, rozvoj elektronického podnikání, obchodování s ICT produkty, síťovou připravenost. Dále byl obsahem aktivity detailnější pohled na některé aspekty vývoje poptávky na ICT trhu v ČR a v kontextu poptávky v zemích střední a východní Evropy (Central and Eastern Europe - CEE). Na druhé straně byl analyzován i stav nabídky na trhu ICT vycházející zejména z údajů publikovaných společnostmi IDC a IDG. Speciálním tématem byla v tomto kontextu i analýza trendů v rozvoji aplikací a technologií Business Intelligence jako jednoho z nejvýznamnějších faktorů kvality podnikové informatiky. Segment trhu BI aplikací a technologií se velmi dynamicky vyvíjí a představuje jeden z rozhodujících faktorů kvality podnikových informačních systémů a současně celkové úrovně řízení firmy. Cílem aktivity bylo analyzovat tento rozvoj, a to prostřednictvím komplexního pohledu na trh BI.

17. ICT INTENZITA PODNIKŮ (Josef Basl, Jan Pour): Aktivita zahrnovala vytvoření konceptuálního modelu řízení efektů podnikové informatiky a ve vazbě na to kategorizaci obsahu efektů a dopadů na úspěšnost podniku, kategorizaci zdrojů efektů, přístupů k jejich měření atd. V rámci dané úlohy byly pak souhrnně formulovány nároky na hlavní okruhy informací, které se staly základem návazných podnikových šetření (viz další aktivity), včetně výše uvedených kategorizací, a to: Skutečná úroveň poznání efektů podnikové informatiky vzhledem k výkonnosti a konkurenceschopnosti firmy, jejich sledování, měření a vyhodnocování. Rozlišení ekonomických a mimoekonomických efektů a jejich dopady do řízení podniku. Rozdíly v očekávaných a skutečných efektech podnikové informatiky podle typů a zejména velikosti organizací. Sledování a hodnocení efektů podnikové informatiky a jejich dopady na konkurenceschopnost podniku podle typů provozovaných aplikací, technologií a využívaných služeb. Úroveň řízení podnikové informatiky, jeho formalizace a optimalizace. Nastavení procesů řízení podniku a jeho informatiky s vazbou na vymezené efekty a jejich měření, např. v případech schvalování a zadávání nových informatických projektů. Klíčové podmínky pro dosahování stanovených efektů na straně dodavatele. Na uvedené činnosti pak navazovala příprava dotazníku a organizační zajištění a realizace pilotních podnikových šetření efektů a úrovně podnikové informatiky.

3.2 Růstová výkonnost a kvalitativní konkurenceschopnost české ekonomiky

V roce 2006 pokračovalo řešení projektu Růstová výkonnost a kvalitativní konkurenceschopnost české ekonomiky (standardní projekt Grantové agentury České republiky, GA402/05/2210). V roce 2006 se výzkumné

aktivity řešení projektu soustředily zejména na následující klíčová témata (charakterizovaná stručnými abstrakty) v rozdělení na oblast makroekonomické stability a konvergence (reálné a nominální), institucionální kvality a podnikového prostředí, inovační výkonnosti a informační společnosti. Důraz byl kladen zejména na propojení teoreticko-metodologických východisek a analytických aplikací na příkladu ČR v širším mezinárodním srovnání.

Klíčová výzkumná témata

1. ALTERNATIVNÍ UKAZATELE EKONOMICKÉ VÝKONNOSTI (Vojtěch Spěváček): Výkonnost české ekonomiky je hodnocena ve světle alternativních ukazatelů, které jsou obsaženy v systému národních účtů, ale v analytické činnosti jsou málo využívány. Výzkum osvětluje podstatu ukazatelů hrubého domácího produktu, národního důchodu, čistého domácího produktu, ukazatelů reálného důchodu, soukromé spotřeby a disponibilního důchodu, analyzuje jejich vývoj v ČR a ukazuje jejich souvislosti. Zatímco národní důchod se vyvíjel méně příznivěji než HDP, všechny ukazatele reálného důchodu (reálný hrubý domácí důchod, reálný hrubý národní důchod a reálný hrubý disponibilní důchod) rostly v průměru rychleji než HDP. To umožňovalo předstih domácího užití HDP před jeho tvorbou.

2. PROBLÉMY PŘECHODU NA SPOLEČNOU MĚNU (Růžena Vintrová): Analyzovány jsou vztahy mezi reálnou a nominální konvergencí v nových členských zemích a na tomto základě jsou hodnoceny možné přínosy a rizika spojená s přijetím eura. Sledují se jak společné problémy, tak i individuální odlišnosti a specifika, ovlivňující celkovou bilanci přínosů a nákladů. Společné úkoly vyplývají z pozice dohánějících ekonomik, jejichž prioritou je robustní ekonomický růst. Regresní analýza závislosti cenové úrovně a úrovně pracovních nákladů na ekonomické úrovni ukazuje odlišné relace v jednotlivých zemích. Odhaluje výraznou odchylku cenové a mzdové úrovně v ČR směrem dolů. Nízká míra inflace v ČR k přibližování cenové hladiny nepomáhá.

3. STRUKTURÁLNÍ ASPEKTY CENOVÉ KONVERGENCE (Václav Žďárek): Analyzován je postup cenové konvergence v České republice. Je popsána metodologie a problémy související s mezinárodními srovnávanými cen (definicemi základních pojmů a objasnění souvislostí). Následuje analýza empirického vztahu mezi cenovou a ekonomickou úrovní, kde dlouhodobě existuje v České republice výrazná záporná odchylka cenové úrovně oproti úrovni ekonomické. Poté následuje struktura cen ve vybraných méně vyspělých zemích EU (Portugalsko, Řecko a Španělsko) a Irsko a následně i v rámci zemí EU-5, a to ve vztahu k Německu. Ukazuje se, že cenové úrovně v případě neobchodovatelných komodit, jsou výrazně nižší i v řadě vyspělých zemí. Konvergence cenových úrovní v ČR mezi léty 1993–2002 je ilustrována v relaci k Německu.

4. DŮSLEDKY PŘÍLIVU PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC (Eva Zamrazilová): Analyzovány jsou souvislosti mezi přílivem přímých zahraničních investic a trhem práce v české ekonomice. Pozornost je věnována problematice rozsahu a vývoje duality v české ekonomice, především v jejím klíčovém segmentu, zpracovatelském průmyslu, kde závěry vyznívají ve smyslu pozvolného a odvětvově diferencovaného přenosu pozitivních efektů PZI do domácí ekonomiky. Jsou nastíněny předpoklady absorpce pozitivních efektů PZI – důležitý kanál usnadňující nebo naopak brzdící technologický transfer představuje kvalifikovaná a flexibilní pracovní síla i celkově pružný trh práce. Dále jsou analyzovány různorodé dopady přílivu PZI na český trh práce, pozornost je věnována regionálním i odvětvovým aspektům.

5. INPUT-OUTPUT MODEL V SEKTOROVÉ ANALÝZE (Marek Rojíček): Předmětem výzkumu je využití systému input-output (I/O) tabulek jako nástroje makroekonomické analýzy. Jsou měřeny meziodvětvové vazby v ekonomice pomocí indikátorů odvozených z input-output tabulek. V teoretické části jsou nastíněny možné přístupy k tomuto měření pomocí zpětných a čelních vazeb a metody hypotetické extrakce. Pomocí vážení podílem jednotlivých odvětví na celkové přidané hodnotě v ekonomice je pak možné analyzovat jejich význam pro celkový ekonomický růst a identifikovat klíčová odvětví v ekonomice. Následuje přechod ze statického do dynamického rámce a popis metody strukturální dekompozice ekonomického růstu na jednotlivé faktory na poptávkové straně (konečná spotřeba, investice, vývoz) a na strukturální efekt (změny meziodvětvových vazeb). Následně jsou teoretické přístupy aplikovány na reálná čísla za českou ekonomiku, kde byly využity I/O tabulky za roky 1995, 2000 a 2004.

6. FAKTORY A DŮSLEDKY KORUPCE (Milan Žák, Lenka Gregorová): V širším rámci vztahu mezi institucionální kvalitou a ekonomickou výkonností je detailnější pozornost věnována tématu korupce. Analýza vymezuje základní pojmy a definice, diskutuje faktory korupce a jejich teoretická východiska. Dále jsou komentovány oblasti, kde korupce negativně působí, a je provedena typologie korupce postkomunistických zemích. Další část výzkumu se zabývá měřením korupce a opírá se zejména o přístupy a měření mezinárodní, nevládní organizace Transparency International (TI). Východiskem je měření Indexu vnímání korupce a jeho srovnání v souboru zemí EU-25. Toto hodnocení korupce je doplněno o celou řadu dalších přístupů a to jak doplňkově samotnou TI, tak o šetření a měření celé řady dalších, obecně uznávaných mezinárodních společností a agentur.

7. REGULACE ZAMĚŠTNÁVÁNÍ A JEJÍ DOPADY (Václav Šmejkal): V širším rámci komplexního hodnocení podmínek podnikání v ČR v mezinárodním srovnání je specifická pozornost věnována tématu regulace trhu práce a jejich dopadů na motivace zaměstnávání. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, je na domácí scéně kontroverzní právní normou, podle metodiky Světové banky, užívané pro porovnání podmínek zaměstnávání v projektu *Doing Business*, však zajistí České republice zlepšení v mezinárodním srovnání. Je tomu tak proto, že z formálně právní komparace podmínek přijímání a propouštění zaměstnanců vychází nový zákoník práce jako liberálnější díky odstranění tzv. nabídkové povinnosti zaměstnavatele. Hlubší analýza, zkoumající náklady zaměstnavatele na pracovní sílu, volnost jeho rozhodování při dispozicích s pracovní dobou, však ukazuje, že nový zákoník práce spíše sníží ochotu zaměstnavatelů zaměstnávat a nepodpoří tudíž růst zaměstnanosti v ČR.

8. INSTITUCIONÁLNÍ FAKTORY PODNIKOVÝCH INOVACÍ (Karel Müller): V návaznosti na vymezení institucionálního rámce inovační výkonnosti v alternativních proudech společensko-vědního myšlení je rozvinuta analýza charakteristik inovačnosti podnikového sektoru. Dostupné databáze o inovacích a jejich ekonomických a sociálních důsledcích umožňují ověřovat Schumpeterovu tezi o tvořivé destrukci a jejích aktérech v kontextu současných institucí. Plak na institucionální změny lze sledovat ve všech segmentech NIS. Analýza je soustředěna na možnosti institucionální analýzy podnikatelského sektoru a jeho inovační výkonnosti. Produktivní přístup k takové analýze nabízí metodika EXIS. Navrhuje zpřesnit pohled na segment inovujících firem pomocí čtyř typů jejich reakcí na podněty a zdroje podnikatelského prostředí a rozšířit ukazatele European Innovation Scoreboard (EIS) o další tematické okruhy – kvalitu poptávky po inovacích a formy správy inovací. Formulované koncepční i analytické poznatky jsou využity při analýze národního inovačního systému ČR.

9. INOVAČNÍ VÝKONNOST A MODELY UČENÍ (Anna Kadeřábková): V širším rámci analýzy předpokladů a výsledků kvalitativně založené konkurenceschopnosti jsou zkoumány vztahy mezi inovační výkonností (alternativních typologií inovátorů podle Arundela) a tzv. modely učení (organizací práce) v pojetí skandinávské školy. Specifická pozornost je věnována srovnání pozice zemí EU s odlišnými zdroji konkurenceschopnosti a technologických znalostí. Po objasnění teoreticko-metodologických východisek a objasnění základních pojmů je charakterizován soubor použitých dat a prezentovány nejvýznamnější výsledky analýzy organizačních modelů pro skupiny nových a starých členských zemí EU. Strukturální hledisko zahrnuje členění podle odvětví, kategorie zaměstnání a podle zemí. Vyjádřeny jsou dopady národních odlišností na organizační modely.

10. EFEKTY PODNIKOVÉ INFORMATIKY (Josef Basl, Jan Pour): Analýza efektů a efektivního využití podnikové informatiky vychází z realizovaného terénního průzkumu. Předpokladem řešení bylo pak obsahové vymezení efektů informatiky a jejich klasifikace odpovídající současným potřebám podniků, které jsou prezentovány v jejich základní struktuře. Průzkum byl zaměřen i na otázky zdrojů podnikové informatiky, tj. zejména jejich aplikací, služeb, ale i personálního a ekonomického zajištění. Klasifikace těchto zdrojů tvoří součást řešení a průzkum tak mohl pokrýt i úroveň plánování a analýz informatických efektů v podnicích vzhledem k disponibilním zdrojům. Průzkumu se účastnily dvě skupiny respondentů, skupina vybraných manažerů českých podniků a skupina informačních manažerů a informatických specialistů. Výsledky byly zpracovány a jsou prezentovány odděleně, včetně porovnání názorů obou skupin respondentů.

4. Finanční hospodaření GF VŠEM v roce 2006

Hospodářský výsledek GF VŠEM za rok 2006 byl **721 588,17 Kč** (zisk). Bude převeden ve prospěch rezervního fondu.

Rozvaha (bilance) ve zjednodušeném rozsahu ke dni 31. 12. 2006 (v celých tisících Kč)

AKTIVA	Stav k prvnímu dni účetního období	Stav k poslednímu dni účetního období
A. Dlouhodobý majetek	64	41
I. Dlouhodobý nehmotný majetek celkem	70	70
II. Dlouhodobý hmotný majetek celkem		
III. Dlouhodobý finanční majetek celkem		
IV. Oprávky k dlouhodobému majetku celkem	-6	-29
B. Krátkodobý majetek celkem	1 718	2 343
I. Zásoby celkem		
II. Pohledávky celkem	1 542	2 113
III. Krátkodobý finanční majetek celkem	126	228
IV. Jiná aktiva celkem	50	2
AKTIVA CELKEM	1 782	2 384
PASIVA	Stav k prvnímu dni účetního období	Stav k poslednímu dni účetního období
A. Vlastní zdroje celkem	831	1 553
I. Jmění celkem		831
II. Výsledek hospodaření celkem	831	722
B. Cizí zdroje celkem	951	831
I. Rezervy celkem		
II. Dlouhodobé závazky celkem		
III. Krátkodobé závazky celkem	739	831
IV. Jiná pasiva celkem	212	
PASIVA CELKEM	1 782	2 384

Výkaz zisku a ztráty ve zjednodušeném rozsahu ke dni 31. 12. 2006 (v celých tisících Kč)

Název položky	Činnosti	
	hlavní	hospodářská
A. NÁKLADY		
I. Spotřebované nákupy celkem	370	2
II. Služby celkem	1 892	21
III. Osobní náklady celkem	6 035	68
IV. Daně a poplatky celkem	6	3
V. Ostatní náklady celkem	40	33
VI. Odpisy, prodaný majetek, tvorba rezerv a opravných položek celkem	23	
VII. Poskytnuté příspěvky celkem		
VIII. Daň z příjmu celkem		
Náklady celkem	8 366	127
B. VÝNOSY		
I. Tržby za vlastní výkony a za zboží celkem	2 000	
II. Změny stavu vnitroorganizačních zásob celkem		
III. Aktivace celkem		
IV. Ostatní výnosy celkem	8	
V. Tržby z prodeje majetku, zúčtování rezerv a opravných položek celkem		
VI. Přijaté příspěvky celkem	7 206	
VII. Provozní dotace celkem		
Výnosy celkem	9 214	
C. Výsledek hospodaření před zdaněním	848	-127

5. Závěr

V roce 2006 pokračoval rozvoj výzkumných aktivit realizovaných v rámci Grantového fondu VŠEM. Probíhá řešení dvou dlouhodobých výzkumných projektů v oblasti konkurenceschopnosti České republiky. Prostřednictvím rostoucí expertní databáze jsou rozšiřovány vnější kontakty pracoviště v odborné veřejnosti na národní i regionální úrovni. Pracoviště usiluje o pestrou prezentaci výsledků svých aktivit a publikuje odborné výstupy ve standardních formátech. V dalším období je cílem zejména rozšíření spektra metodologických přístupů o terénní a expertní šetření, intenzivnější spolupráce s vnějšími subjekty při publikaci kolektivních výstupů a v magisterské výuce a rozvoj mezinárodní spolupráce pro přípravu projektu hodnocení konkurenceschopnosti nových členských (tranzitivních) zemí EU.